

ת"צ 17 - 01 - 31292

בבית המשפט המחוזי
מרכז

בעניין: נועם זיצמן, ת.ז. 032817868

על-ידי ב"כ גזית-בקל, עורכי דין

רח' מנחם בגין 7 (בית גיבור ספורט, קומה 21)

רמת-גן, 5268102

טל' 03-6733331; פקס' 03-6733338

התובע;

- ד ג -

ידיעות אחרונות בע"מ, ח.פ. 510103922

רח' נח מוזס 1

ראשון לציון, 7565236

טל' 03-6933933; פקס' 03-6933999

הנתבעת;

סכום התביעה האישית: 2,000 ש"ח.

סכום התביעה הייצוגית (בהתאם להערכה): 200,000,000 ש"ח.

תובענה ייצוגית

א. תמצית התובענה

1. התביעה דנא עוסקת בסוגיה צרכנית מובהקת שעילתה בעוולות צרכניות, חוזיות ואחרות בהן עוולה הנתבעת.
2. אולם, מעבר לסוגיה הצרכנית, החשובה כשלעצמה, לתביעה דנא חשיבות עקרונית - שקשה להפריז בה - שכן היא נוגעת לאחת מאבני היסוד שאמורות להבטיח את קיומה של הדמוקרטיה הישראלית: עיתונות חופשית, חסרת פניות, שמשקפת את המציאות כהווייתה - ללא התעלמות, הסתרה או עיוות - ואשר מאפשרת לציבור הרחב לגבש את השקפתו במכלול הסוגיות העומדות על סדר היום הציבורי לאורה.
3. ויובהר כבר בפתחם של דברים: לכל עיתונאי ולכל עורך ישנן, כמובן, השקפות ערכיות או פוליטיות, אשר מטבע הדברים משפיעות על החלטותיו המקצועיות, וכפועל יוצא מכך - על המוצר העיתונאי היוצא תחת ידיו. בכך אין כל פסול, ודומה שהדברים ברורים. אלא שבענייננו, וכפי שיפורט בהרחבה להלן, מדובר בהטיות ובעיוותים מסוג אחר לגמרי - כאלה המובילים לכך שתוכן העיתון אינו משקף אף את השקפותיהם האמיתיות של כותביו ועורכיו, ואינו מהווה עוד מוצר עיתונאי, העומד באמות מידה מינימליות של עיתון במדינת ישראל. הוא אינו משקף את המציאות ואינו מהווה סיקור של העובדות; אלא הוא מהווה כלי לשירות האינטרסים המסחריים של בעליו והמוציא לאור שלו.
4. במשך עשרות שנים מוכרת הנתבעת את העיתון "ידיעות אחרונות" (להלן גם: "העיתון" ו/או "המוצר").

תדפיס מאתר רשם החברות מצ"ב כנספח א'.

5. ניתן לומר, שלא על דרך המליצה, כי דברי ימיו של העיתון כדברי ימיה של המדינה. לא בכדי זכה העיתון להכתיר את עצמו - ולהיות מוכתר על-ידי הציבור - כ"עיתון של המדינה". העיתון זכה במעמדו זה הן בשל תפוצתו הנרחבת - שכן במשך עשרות שנים היה ידיעות אחרונות העיתון הנמכר ביותר בישראל, והוא אף הוכרז כמונופול על-ידי הרשות להגבלים עסקיים; והן בשל מהותו - שכן העיתון זכה להיות ממגדירי הישראליות במובנה הרחב והבסיסי ביותר, וממשקפי רוח התקופה. כפי שהעיד על עצמו ידיעות אחרונות, במסגרת תגיגות "75 שנה לעיתון של המדינה"¹:

"ידיעות אחרונות' היה כאן מהתחלה, עוד לפני קום המדינה, וליווה את המאבק לעצמאות, את צעדיה הראשונים של מדינת ישראל, את המלחמות על קיומה ואת החברה שהתפתחה והגיעה להישגים אדירים, במדע, בתרבות, בכלכלה ואפילו בספורט..."

מאז ועד היום, העיתון מסקר ומלווה את האירועים החשובים בארץ ובעולם, ומביא לכם את הסיפורים הבלעדיים, התחקירים המטלטלים, החשיפות המרתקות ואת טובי הפרשנים והמומחים".

גם באנציקלופדיה המקוונת "ויקיפדיה" הובהר כי רקעו ההיסטורי, גלריית הכותבים שלו והתמקדותו בחדשות - "הקנו לידיעות אחרונות' דימוי של עיתון רציני הנותן ביטוי למגוון של דעות מימין ומשמאל, שגם אנשים בעלי השכלה וממעמד סוציו-אקונומי גבוה אינם צריכים להתבייש לקרוא בו"².

6. ניתן לומר ללא קושי שלעיתון ידיעות אחרונות מעמד ייחודי בישראל - עיתונים מתחרים ירדו מגדולתם (מעריב); עיתונים אחרים נותרו בתפוצה מצומצמת מאוד (הארץ); עיתונים חדשים אשר זכו לתפוצה רחבה לא נמנעו מלהגדיר עצמם כבעלי אגנדה (ישראל היום); ואילו ידיעות אחרונות נותר בעל מעמד ייחודי של עיתון בעל תפוצה נרחבת, אשר לכאורה אינו מחויב לדבר - למעט דיווח חדשותי מהימן ואמין.

7. התובע הנו אזרח ישראל, אשר במשך שנים רכש את העיתון ידיעות אחרונות. התובע רכש את העיתון מתוך אמונה כנה כי העיתון מספק לו את החדשות בהתאם לסטנדרטים העיתונאיים המקובלים, ותוך שהחדשות בעיתון נכללות בו בשל שיקולים ענייניים. באופן טבעי התכנים שקרא התובע עיצבו את תודעתו, השפיעו על הלך רוחו וסייעו לו לעצב את השקפתו ביחס לנושאים אשר על סדר היום הציבורי.

¹ ראו באתר האינטרנט: <http://75.ynet.co.il>

² ראו תחת הערך "ידיעות אחרונות" באתר האינטרנט של האנציקלופדיה המקוונת "ויקיפדיה": https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%99%D7%93%D7%99%D7%A2%D7%95%D7%AA_%D7%90%D7%97%D7%A8%D7%95%D7%A0%D7%95%D7%AA

8. והנה, לאחרונה התברר, בנסיבות שאליהן נתייחס בקצרה להלן, כי במשך שנים הטעתה הנתבעת את ציבור קוראיה, הפרה את חוזה ההתקשרות עמם, עוולה כלפיהם ועשתה עושר על חשבונם. במשך שנים מכרה הנתבעת עיתון שהתיימר להיות עיתון שמספק חדשות באופן אובייקטיבי, ושהשיקולים אשר מנחים את עורכיו הם שיקולים ענייניים. במשך שנים ציבור הקוראים, ובכללם התובע, רכש את העיתון תוך שהוא מסתמך על הנתבעת, על הוגנותה, על מצגיה, ועל כן הוא הניח כי החדשות שהוצגו בפניו נערכו על פי סטנדרטים עיתונאיים מקובלים והוצגו לו בשל חשיבותן, בשל מידת השפעתן המשוערת על החברה הישראלית, ולאחר שעורכי העיתון הפעילו שיקול דעת מקצועי-ענייני ובחרו את המידע הרלבנטי ביותר לפרסום מעל דפי העיתון.

ואולם, כפי שהסתבר, מצג זה היה מצג שווא. כפי שיפורט להלן, לא שיקולים ענייניים הנחו את הנתבעת ביחס לעיתון ידיעות אחרונות - ולמצער לא רק שיקולים כאלה. לאחרונה התברר, כי במשך שנים הנחו את הנתבעת שיקולים כלכליים ואישיים של בעלי מניותיה - שיקולים שהשפיעו באורח מהותי על תוכן העיתון שהיא מכרה לקוראיה. באופן זה הציגה הנתבעת מידע מטעה ביחס לטיב ומהות המוצר שהיא מוכרת ותוך שהיא מסתירה את העידוד וההשראה שניתנו למוצר שהיא מוכרת. הנתבעת הפרה את החוזה בינה לבין קוראיה, ונהגה כלפיהם באופן רשלני ובלתי סביר.

9. את הדברים הללו נציג בפירוט להלן, ונפתח ברקע הנורמטיבי הרלוונטי ובהצגת המאפיינים של מוצר עיתונאי, כדי לעמוד על מאפייני המוצר שהנתבעת אמורה היתה למכור לקוראיה. לאחר מכן נציג את הראיות אשר מלמדות כי בפועל המוצר שמכרה הנתבעת היה שונה לחלוטין מזה שהצהירה עליו. לאחר הדברים הללו נציג את עילות התביעה שהתגבשו ביחס לתובע ויתר חברי הקבוצה.

ב. המסגרת הנורמטיבית הכללית - החוזה הבלתי כתוב בין העיתון לבין קוראיו

10. נהוג לומר, כי התקשורת היא כלב השמירה של הדמוקרטיה. ואכן, לאמצעי התקשורת נודעת חשיבות מכרעת בהליך הדמוקרטי. כך, בראש ובראשונה, בכל הנוגע לתרומתם של אמצעי התקשורת למימוש של חופש הביטוי, שהינו אחת מזכויות היסוד במשטר דמוקרטי. ואכן, מניעת זכות הגישה של הפרט לאמצעי התקשורת מכרסמת ביכולתו לממש את חופש הביטוי הנתון לו.

על רקע זה, בית המשפט העליון קבע, וחזר וקבע, כי יש לראות את זכות הגישה של הפרט לאמצעי התקשורת ככזו המאפשרת את מימוש הזכות לחופש הביטוי (ראו, בין היתר: בג"ץ 6218/93 ד"ר שלמה כהן נ' לשכת עורכי הדין, פ"ד מט(2), 529; בג"ץ 10182/03 ח.ל. חינוך לשלום בע"מ נ' רשות השידור, פ"ד נט(3), 409; עוד ראו: ד' ברק ארו, "חופש הגישה לאמצעי התקשורת - איזון אינטרסים בתחומי הזכות לחופש הביטוי", עיוני משפט יב (תשמ"ז), 1833).

11. חשיבותם של אמצעי התקשורת אינה מתמצה, כמובן, במימוש חופש הביטוי של הפרט. במרוצת השנים הפכו אמצעי התקשורת לבמה המרכזית בה אמור להתקיים שיח ציבורי בין כלל חלקי החברה. בהיבט זה, אמצעי התקשורת נועדו לתווך עבור הציבור את המציאות על גווניה השונים. מגוון דעות זה - "שוק הרעיונות", כפי שנהוג לכנותו - הוא זה שמבטיח כי כל המידע שיש עניין וחשיבות בהבאתו לידיעת הציבור, אכן יתפרסם. על האינטרס החברתי בדבר קיומם של עיתונות חופשית וסיקור פתוח כבר נכתב (בג"ץ 5627/02 סייף נ' לשכת העיתונות הממשלתית, פ"ד נח(5) 70):

"אינטרס זה אינו של העיתונאים, של רשתות הטלוויזיה והרדיו, של העיתונאים או של סוכנויות הידיעות בלבד; זהו אינטרס ציבורי כללי, המשרת בין היתר - נוסף על ההגשמה העצמית של התובעים להתבטא - גם את גילוי האמת, את ההליך הדמוקרטי ואת היציבות החברתית".

12. התקשורת, כך נקבע בספרות ובפסיקה, אינה עוד אחד מן המשתתפים הרבים בשיח הציבורי. במידה רבה, היא "שולטת על במת הדיבור, שהיא מהבמות הציבוריות החשובות ביותר במשטר הדמוקרטי... מי ששולט בבמה זו שולט על נכס שהוא חיוני למשטר הדמוקרטי" (אהרון ברק, "המסורת של חופש הביטוי בישראל ובעיותיה", משפטים כז (2), 22).

על רקע זה, בין היתר, ראה המחוקק חשיבות בהסדרתו של שוק התקשורת, ובפיקוח עליו. יפים לענייננו דברים שקבע בית המשפט העליון בבג"ץ 7200/02 די.בי.אס. שירותי לוויין (1998) בע"מ נ' המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין, פ"ד נט(6), 21 (להלן: "עניין די.בי.אס."), כדלקמן:

"לאור חשיבותם החברתית הרבה של אמצעי התקשורת האלקטרוניים ועל רקע מאפייניהם הייחודיים, מקובל לחשוב שנדרשת רגולציה בתחום זה. מטרתו של הפיקוח השלטוני הינה להבטיח כי מרב הדעות וההשקפות יבואו לידי ביטוי במסגרת אמצעי התקשורת ובכך להגן על "שוק הרעיונות". כפי שציין בעניין זה השופט מ' חשין:

"שומה עליו, על משטר דמוקרטי, להקפיד ביתר על השימוש הנעשה באמצעי התקשורת, שלא יופר איזון הכרחי בשוק הרעיונות והביטוי הפומבי. כך באשר לחופש-הגישה ולזכות הגישה אל אמצעי השידור וכך באשר לגופם של השידורים" (בג"ץ 5933/98 פורום היוצרים הדוקומנטריים נ' נשיא המדינה, בעמ' 514-515).

13. בעוד שבימיה הראשונים של המדינה האתגר המרכזי הניצב בפני קיומה של תקשורת חופשית היה דווקא השלטון (ולראיה - בג"צ קול העם), הרי שברבות השנים נדרשה התקשורת להתמודד בעיקר אל מול אויב מבית. נכון להיום, אחד האתגרים המרכזיים הניצבים לפתחו של שוק התקשורת, לבטח שוק התקשורת המסחרית, עניינו בזליגה של אינטרסים כלכליים או אינטרסים זרים אחרים למערך השיקולים של כלי התקשורת, ובהשפעתם הפסולה של אינטרסים אלה על הגינות הדיווח. המשפטן והעיתונאי מ' הנגבי עמד על כך במאמרו - "על הצנזורה הפרטית בתקשורת המסחרית", המשפט י (תשס"ה), 501:

"כיום לאו דווקא השלטון עלול להשתמש בעצמתו כדי לחסום את נגישות האזרח למידע - ובכך לקבוע מה טוב לאזרח לדעת - אלא גם, ובעיקר, בעלי כלי התקשורת והעורכים הסרים למרותם. הריכוזיות בשליטה בשוק התקשורת, הזוכה להארה נוקבת בספרו של קרניאל [דיני התקשורת המסחרית], ובעיקר הבעלות הצולבת של שלוש - ארבע משפחות על תקשורת מודפסת, משודרת ומקוונת כאחת, מאפשרת "צנזורה פרטית" על מידע שהיא אפקטיבית לא פחות מן הצנזורה השלטונית. ישנם כיום מאות אלפים ואולי אף מיליוני ישראלים אשר כמעט כל מקורות המידע הדומיננטיים שלהם - העיתון היומי, חדשות הערב בטלוויזיה, המקומון של סוף השבוע, מהדורת החדשות המקומיות בכבלים - נשלטים במידה זו או אחרת על ידי אותו גורם כלכלי. גם בזאת נגע הנשיא שמגר ערב פרישתו: 'הסכנה ל-'שוק הרעיונות' נובעת, בראש ובראשונה, מריכוזיות בשליטה באמצעי התקשורת... הדעה שהובעה... ולפיה אין אצלנו שליטה ריכוזית בתחום העיתונות, מנותקת מן המציאות. ברור וידוע הוא כי יש שליטה ריכוזית ומפעיליה גם יודעים היטב להפעיל את כוחם".

14. ואכן, בית המשפט העליון, ובעקבותיו - המחוקק, כבר נתנו את דעתם בצורך במניעת ריכוז השליטה בשוק התקשורת בידי בודדים. בעניין זה נשוב ונפנה לדברים שנקבעו בעניין די. בי. אס.:

"שליטה הומוגנית בשוק התקשורת עלולה להביא לדחיקתם של ביטויים ושל רעיונות שונים מן השיח הציבורי ובכך לפגוע באפשרות מימושו של חופש הביטוי. על הרגולטור לפעול אפוא למניעת ריכוז השליטה בשוק האמור, בין היתר באמצעות הגבלת שיעורי האחזקות באמצעי התקשורת ...

סוגיית ביזור השליטה באמצעי התקשורת קשורה קשר הדוק לעניין נוסף והוא קידומה של התחרות במסגרת שוק התקשורת. מובן כי קיומה של תחרות בין אפיקי התקשורת השונים תורם להתפתחותו של שיח ציבורי מגוון ופלורליסטי. התחרות אף מצמצמת את הסיכוי כי מידע בעל חשיבות ציבורית לא יפורסם בשל אינטרסים כלכליים או אחרים של מאן דהוא".

15. תחרות מהווה, כמובן, פתרון חלקי בלבד לחשש עליו הצביע בית המשפט העליון. שוק התקשורת הישראלית היה - ונותר - מצומצם, ובשנים האחרונות הוא אף נאלץ להתמודד אל מול מדיה חברתית אינטרנטית ענפה, שמבוססת על מודלים עסקיים שונים. אכן, אמצעי התקשורת "המסורתיים" - ובעיקר העיתונות הכתובה - נאלצים להיאבק על קיומם. במצב דברים זה מתחזק החשש, כי ידו של השיקול המסחרי תהא על העליונה. היטיב לתאר את הדברים הנגבי במאמרו הנזכר לעיל, בזו הלשון:

"ואכן מרגע שהכוח לצנזר או לעצב (ולעוות!) את תוכני התקשורת מצוי בידי גורמים אשר המוטיבציה המסחרית היא בראש מעייניהם, יהא זה נאיבי לצפות שלא ישתמשו בו על מנת שהתכנים האמורים יביאו להגדלת רווחיהם (או למזעור הפסדיהם). כדבריו המפוכחים והנכוחים של קרניאל:

'כאשר השיקול המסחרי - כלכלי הוא השיקול הדומיננטי והמניע העיקרי לקיומו של העיתון, קשה למנוע את חדירת השיקול הזה גם למערכת ולהחלטות הנוגעות לפרסום מידע... ניהולו של עיתון, כעסק מסחרי לכל דבר, עלול להחליש את המחויבות של העיתון למילוי תפקידיה של העיתונות בחברה דמוקרטית, שירות זכותו של הציבור לדעת וביקורת על השלטון ומוקדי הכוח בחברה. השיקול המסחרי מושך במקרים רבים לכיוון הפוך: שיתוף פעולה עם מוקדי כוח אחרים (שלטוניים ומסחריים)...'

השיקול המסחרי משפיע לא רק על מה שיטופל בתקשורת אלא גם על צורת הטיפול, ואף זו משליכה על שוק הדעות ועל מימוש זכותו של הציבור לדעת".

16. חשיבותה של העיתונות - ברורה, ואף הסכנות האורבות לפתחה - ברורות. על רקע זה ברורה גם ההגדרה שניתנה על ידי מכון העיתונות האמריקנית למלאכת העיתונות:

"Journalism is the activity of gathering, assessing, creating and presenting news and information. It is also the product of these activities".

17. השאלה "מהו עיתון" עלתה לדין נרחב במסגרת תב"כ 16/20 (החלטת יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20, כב' השופט ג'ובראן, בעניין שחר בן מאיר נ' ראש הממשלה ואח').

במהלך בירור עתירה זו הוצגה בפני ועדת הבחירות המרכזית חוות דעת שהכינה ד"ר ענת בליאנט במסגרתה נבחנה על ידיה סוגיית קו התפר בין תוכן עיתונאי לבין תוכן תעמולתי. ד"ר בליאנט סקרה עקרונות חיוניים לעבודה העיתונאית, כפי שפורטו בספרות האקדמית. העיקרון הראשון במעלה הוא מחויבותם של עיתונאים לאמת, במובן זה שעליהם להביא את העובדות ולהציג אותן בהקשרן.

עיקרון נוסף עניינו בחובת הנאמנות של העיתונאים לאזרחים. לפי עקרון זה, כך ד"ר בליאנט, "על אף שעיתונאים פועלים לרוב בסביבה עתירת אינטרסים (למשל של בעלי כלי התקשורת, מפרסמים או פוליטיקאים) הם חייבים לפעול מתוך מחויבות עליונה לאינטרס הציבורי ולאמת". העיתונאים אף חייבים לפעול בעצמאות, ולהיות משוחררים מהאינטרסים האישיים שלהם או מלחצים המופנים אליהם על ידי מוקדי כוח. עקרונות נוספים מתייחסים לפרקטיקה של העובדה העיתונאית - דוגמת ויזואל עובדות, הצלבת מקורות, הבאת תגובות - שאף בהם יש כדי להדיר את מלאכת העיתונות.

18. ואכן, עקרונות אלה - המיטיבים להגדיר מהו מוצר עיתונאי - אומצו בארץ ובעולם. הדברים סוכמו, אך לאחרונה, בפסק דינו של בית המשפט העליון בדנ"א 2121/12 פלוני נ' אילנה דיין (פורסם בנבו).

בית המשפט העליון קבע, כי מוצר עיתונאי חייב להיות מבוסס על "סטנדרטים של עיתונאות אתראית", וכי ההנחה לפיה העיתון והעיתונאי פועלים בתום לב עשויה להישלל היה ויוכח, כי הפרסום (או היעדר הפרסום) נבע מאינטרסים שאינם עניינים, דוגמת "שיקולים מסחריים של אמצעי התקשורת, שעניינם הרצון בחשיפה רחבה לציבור ("שיקולי רייטינג") ובהשאת רווחים".

ברור מאליו גם, ועל כך נעמוד עוד להלן, כי ככל שהפגיעה בסטנדרטים העיתונאיים היא חריפה יותר, שיטתית יותר ומתמשכת יותר, כך הקביעה לפיה המוצר שנמסר לצרכן אינו ראוי להיחשב כמוצר עיתונאי, ואינו ראוי להתקרא עיתון, הינה פשוטה ומובהקת יותר.

19. באשר לפירוט הסטנדרטים הנדרשים במלאכת העיתונות נמנע בית המשפט העליון מהצגת "רשימה סגורה". יחד עם זאת נקבע, כי תקנון האתיקה שאומץ על ידי מועצת העיתונות בישראל יכול בהחלט לשמש כאמת מידה לבחינת סבירותו של התוצר העיתונאי. ואכן, תקנון מועצת העיתונות אימץ את העקרונות המקובלים בעולם לעבודת העיתונות, ובכלל זה:

סעיף 2 לתקנון שכותרתו - "חופש העיתונות ואחריותה המקצועית" קובע, כי "עיתון ועיתונאי יהיו נאמנים לחופש העיתונות ולזכות הציבור לדעת בהגישם לציבור שרות מקצועי ובפרסום מדויק, הוגן ואחראי של ידיעות ודעות", ובסעיף 3 נקבע, כי "עיתון ועיתונאי יפעלו ביושר, בהגינות וללא מורא".

סעיף 4 לתקנון קובע, כי "לא יפרסמו עיתון ועיתונאי ביוזעין או ברשלנות דבר שאינו אמת, אינו מדויק, מטעה או מסולף". בהמשך הסעיף אף הובהר, כי ניתן לעבור על הוראה זו גם בדרך של מחדל, שכן "לא יימנעו עיתון ועיתונאי מלפרסם מידע שקיים עניין ציבורי בפרסומו, לרבות בשל לחצים פוליטיים, כלכליים או אחרים וכן בשל חרם או איום בחרם מדעות".

העתק מתקנון האתיקה המקצועית של מועצת העיתונות מצ"ב כנספח ב'.

20. הבחנה חשובה נוספת - אותה טרם חידדנו - מתייחסת להבדל בין סיקור חדשותי לבין מדורי הדעה. סעיף 6 לתקנון מדגיש, כי יש להבחין בין אלה ובין אלה ("עיתון ועיתונאי יבחינו בפרסום בין ידיעות לבין דעות"), כי סיקור עובדתי יהיה אובייקטיבי לחלוטין ("פרסום ידיעות יהיה הוגן וללא הטיה"), וכי ככל שטור דעה כולל אף סיקור עובדתי, הרי שהוא נדרש לעמוד בסטנדרט המחמיר הנדרש מסיקור שכזה ("ידיעה המתפרסמת במסגרת של הבעת דעה יחולו עליה כללי האתיקה הנוגעים לידיעות").

21. סעיף 15 לתקנון מועצת האתיקה מסדיר את סוגיית ניגוד העניינים וקובע, כי "לא יעמידו עצמם עיתון ועיתונאי במצב בו קיים חשש לניגוד עניינים בין חובותיהם כעיתון וכעיתונאי לבין כל אינטרס אחר". עוד נקבע בתקנון, כי "מו"ל של עיתון ובעליו יפרסמו בעיתון אחת לשנה גילוי נאות של האינטרסים העסקיים והכלכליים המהותיים שיש להם בתחום התקשורת ומחוצה לו". ולבסוף נקבע בתקנון, כי "היה לעיתון אינטרס מהותי - כלכלי או אחר, בתחום התקשורת או מחוצה לו - בנושא של פרסום מסויים, יפרסם בצמוד לאותו פרסום גילוי נאות של האינטרס שלו".

כאן המקום לציין, כי מועצת העיתונות העניקה לסעיף זה פרשנות מרחיבה, לרבות ביחס לניגודי עניינים שעוצמתם נמוכה יחסית. כך, למשל, בבית הדין של המועצה נדון עניינו של כתב ידיעות אחרונות שפרסם כתבות ביקורתיות בעניינה של עיריית רמת-גן, כאשר הוא אינו מגלה לקוראיו כי הוא נמצא בסכסוך עם העירייה (שטענה כי הוא אפשר לכלבו לעשות את צרכיו במקום ציבורי...). בית הדין העליון של המועצה קבע, בתיק ערעור 2/2004, כי הכתבות מהוות הפרה של הוראות התקנון, והבהיר:

"הטלת איסור על ניגוד עניינים על עיתונאים יכול שיהיה רק במידה סבירה, שתאפשר המשך עיתונות חופשית ונטולת לחצים. הרבה נושאים הנדונים בעיתונות נוגעים לכל אזרח בכלל ולכל עיתונאי בפרט: איננו מצפים מכל נוהג ברכב להימנע מלבקר את מדיניות הענישה של עברייני התנועה, ואיננו מצפים מכל משלם מסים להימנע מלהעביר תחת שבת ביקורתו את מדיניותה של נציבות מס הכנסה. כולנו מושפעים ממעשי הבנקים.

ומכאן לשאלה איפה הגבול: האם נפסול כתבה של כתב המסרב לשרת ביש"ע במסגרת שירות המילואים! האם נראה פסול בכתבה של שומר מצוות המבקר את מחדלי הרשויות באכיפת איסור אכילת חמץ בפומבי? אחד הפתרונות לספקות אלה הוא, כי אנו תובעים להבחין בין מתן עובדות לבין פרשנות, ובין כתב "מקצועי", לבין מי שתובע לעשות נפשות לעמדתו, מקרה בו יש הנוהגים לצוין בשולי הכתבה כי הכתבה נכתבה על ידי אדם המזוהה אם עניין מסוים, כגון "הכותב הנו נשיא האגודה ל..." וכיו"ב.

לעומת זאת, אני מצפה מעיתונאי שכספו מושקע במניותיה של חברה מסוימת הרשומה בבורסה, להימנע מכתבה המפארת את אותה חברה, כפי שאצפה ממנו שלא לכתוב כתבה שיש לאפשר אחוזי בניה גבוהים יותר במתחם הכולל נכסים בבעלותו. אני אדחה בשאט נפש כתבת ביקורת של כתב המסקר מסעדות, אם יתברר לי כי המסעדה אותה שיבח בכתבתו שייכת לילדיו.

אתן דוגמה הממחישה את האבחנה בין חשש לניגוד עניינים נסבל לבין חשש לניגוד עניינים פסול: אם ייכתב מאמר בעיתון המבקר את מדיניות של הבנקים למשכנתאות, לא אפשר במגירותיו של הכתב על מנת לבדוק אם הוא עצמו איננו אחד מהלקוחות של הבנקים, וכי הוא עצמו נפגע מאותה מדיניות נגדה הוא נאבק. אך אם המאמר יעסוק בבנק למשכנתאות מסוים, ואם יתברר כי אותו עיתונאי הנו לווה של אותו בנק, אראה בכך חשש לניגוד עניינים הפוסל את אותו עיתונאי מלעסוק באותו נושא. בודאי ובודאי אראה בכך פסול אם אותו עיתונאי יכתוב מפעם לפעם על עניינים הנוגעים לאותו בנק, באופן ביקורתי ופוגעני, תוך שאיננו מבהיר את הסכסוך בינו לבין אותו בנק.

22. בהמשך לכך, סעיף 16 לתקנון האתיקה קובע, כי "לא יעשו עיתון ועיתונאי שימוש לרעה במעמדם, בתפקידם או בכוחם לפרסם או להימנע מפרסום". סעיף 23 לתקנון קובע, כי "מו"ל של עיתון ובעליו יבטיחו את קיום התנאים המאפשרים לכל עבודה עיתונאית הנעשית בעיתון להתבצע על פי העקרונות של האתיקה המקצועית של העיתונות". סעיף 24 לתקנון מוסיף וקובע, כי "לא יפרסמו בשמו של עיתונאי כתבה או מאמר שתוכנם שונה באופן משמעותי על ידי עורך ללא הסכמת העיתונאי".

23. הנה כי כן, אלה הם עקרונותיו של החוזה הבלתי כתוב בין העיתון והעיתונאי לבין הצרכן. כאשר מוציא לאור מוכר עיתון, הרי שבאופן אינהרנטי הוא מבטיח לקוראיו שזהו המוצר שהוא מוכר להם.

אשר על כן, צרכן העיתונות יוצא מנקודת הנחה לפיה התכנים שבעיתון אותו הוא רכש הם תוצר של עבודה עיתונאית עניינית. גם אם הקורא אינו מסכים עם הדיווחים או עם העמדות המוצגות בפניו בעיתון בו הוא קורא, הרי שלאור האמון הבסיסי אותו הוא רוחש לעיתון - ולמוסד העיתונות בכלל - הוא מניח כי אלה נכתבו על בסיס ענייני ומקצועי.

24. כאן המקום להדגיש, כי כאשר תכנו של העיתון מושפע משיקולים בלתי ענייניים, לצרכן אין את הכלים לדעת זאת. הוא ממשיך לצרוך את העיתון תוך הנחה כי החדשות שמוצגות בו נכללו בעיתון - או לא נכללו בו - רק בשל שיקולים עיתונאיים. כאמור, במסגרת תב"כ 16/20 הנוכח לעיל נבחן גם "קו התפר" שבין תוכן עיתונאי לבין תוכן תעמולתי. ד"ר בליאנט הבהירה בהקשר זה בחוות דעתה, כי על אף שניתן להצביע על מאפיינים שונים של תוכן תעמולתי, הרי שצרכני התקשורת אינם מסוגלים לזהות מאפיינים אלה מתוך התוצר הסופי, והם שבויים בהנחה כי התוכן המוצג בפניהם הוא תוצר של עבודה עיתונאית:

"הפילוסוף וחוק התקשורת ג'ון מריל, שהתמחה באתיקה של עיתונות, הציע שורה של מאפיינים לדיווח עיתונאי שמשולבת בו תעמולה, בהם: שימוש בסטריאוטיפים, הצגת דעות כעובדות, הצגה מוטת של מקורות המידע, הטיה בבחירת המידע שמתפרסם, כותרות מטעות, הטיה בבחירת תמונות, צנזורה, חזרה על מסרים, שליליות המופנית כלפי 'אויב', שימוש במקורות שנתפסים כבעלי סמכות לחיזוק המסר וכן ערבוב בין פיקציה לעובדות, אך הדגיש את חוסר האונים של צרכני המדיה כאשר הם תובעים לשפוט אם תוכן המוצג כדיווח עיתונאי נגוע גם בתעמולה..."

צרכני התקשורת, קובע מריל, אינם מסוגלים על פי רוב לשפוט את הכוונה העומדת מאחורי מה שמוצג כדיווח עיתונאי רק על פי התוצר הסופי, פשוט בגלל היעדר מידע לגבי אמינות המידע וההקשר שבו הוא מוצג להם. צריכת מידע עיתונאי, כמעט בלית ברירה, מבוססת בראש ובראשונה על אמון הקהל והוא אכן הערך המונח בבסיס היחסים שבין עיתונאים לקהל שלהם."

25. ואכן, במצב הדברים הרגיל, אין בידי הקורא כלים שיאפשרו לו לזהות האם תוכן המוצג כדיווח עיתונאי הוא אכן כזה, או שמא זה נגוע גם בשיקולים זרים. קושי זה, במיוחד על רק חשיבותו של העיתון, ועל רקע חשיבותה של העיתונות, להבטחת קיומו של "שוק רעיונות", מעצים את חובתו של המוציא לאור להבטיח כי המוצר שהוא מוכר אכן יעמוד בסטנדרטיים עיתונאיים בסיסיים.

26. אכן, כל עוסק רשאי למכור כל מוצר שהוא (במסגרת הוראות הדין, כמובן), ובהתאם לחופש העיסוק וחופש הביטוי, ובכלל זאת גם "עיתון". אולם, אסור לעוסק להתהדר בכותרת לא לו, ולטעון כי הוא מוכר "עיתון" - על כל הערכים והתכנים שמצויים בתוך ה-DNA של מוצר זה - כאשר בפועל הוא מוכר דבר אחר לחלוטין. במיוחד נכון הדבר, כאשר לכל עוסק האפשרות להעמיד גילוי נאות, ולהצהיר על מאפייניו הייחודיים של המוצר שהוא מוכר, ועל השיקולים שמנחים את עורכיו. בהיעדר גילוי שכזה - הרי שהקורא משוכנע כי המוצר שנמכר לו הוא מוצר שמספק חדשות באופן ענייני לחלוטין.

ג. כיום מתברר כי המוצר אותו מכרה הנתבעת לא היה "עיתון" של ממש

27. על רקע היריעה העקרונית שפרשנו לעיל בשאלה מהו עיתון, ומהו החוזה בינו לבין קוראיו, בפרק זה נציג את העובדות אשר נוגעות לאופיו של המוצר הקונקרטי שמוכרת הנתבעת לציבור קוראיה. המוצר עליו היא מצהירה, והמוצר אותו היא מוכרת בפועל. נקדים ונאמר, כי בעוד שהנתבעת הציגה במהלך השנים מצגים - שהם אינהרנטיים להגדרת המוצר שהיא מוכרת - על פיהם העיתון נערך ונכתב על בסיס סטנדרטים מקצועיים מקובלים, בימים אלה הסתבר - והראיות הולכות ומצטברות מידי יום - כי מצגים אלה היו מצגים מטעים, באשר העיתון, ולבטח מדורי החדשות שפורסמו בו, נערכו על בסיס שיקולים שאינם מקצועיים, ואשר נועדו לקדם אינטרסים כלכליים - אישיים הזרים למלאכת העיתונות.

28. אין לכחד, כי הורתה של התביעה דנא היא באירועי הימים האחרונים, בעטיים צפו ועלו על פני השטח גם הראיות שעל בסיסן מוגשת הבקשה דנא. אכן, לפני מספר ימים התפרסמו חלקים מתמלילי שיחות שנערכו בין בעל המניות המרכזי בנתבעת, ומי שמחזיק בתואר "העורך האחראי", מר ארנון (נוני) מוזס (להלן גם: "מוזס"), ובין ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו (להלן גם: "נתניהו").

מתמלילי השיחות עלה, כי מוזס נכון היה להציע לנתניהו סיקור מוטה, ובלתי ענייני בעיתון בתמורה לבלית מתחרה עסקי של העיתון (העיתון ישראל היום) באופנים שונים.

ואולם, בל נטעה - הבקשה דנא אינה מושתתת באופן בלעדי על החשדות שנחקרים בכל הנוגע לעסקה הקונקרטי שדונה בין מוזס לנתניהו. הבקשה דנא מושתתת על הראיות - אשר נוגעות הן לסוגיה הנחקרת והן לסוגיות רבות אחרות - המלמדות כי הנתבעת הציגה לקוראיה, במשך שנים, מצג שווא.

29. כאמור לעיל, הנתבעת התיימרה להציג עצמה כמי שמוכרת עיתון חדשותי אובייקטיבי, נטול פניות, ששיקולי עריכה ענייניים הם שעומדים ביסודו. כך סברו לקוחות הנתבעת ועל רקע זה הם רכשו את העיתון. קוראי הנתבעת פתחו, בוקר אחר בוקר, את העיתון שהיא מוכרת מתוך אמונה, כי מה שנסקף אליהם מתוך דפי העיתון, ובמיוחד מתוך מדורי החדשות, הוא אמת לאמיתה, והוא מוצג להם בשל חשיבותו של התוכן, בשל מידת השפעתו על הספירה הציבורית, ולא בשל שיקולים אישיים-כלכליים.

למותר לציין, כי אף אם הנתבעת לא היתה מציגה מצג פוזיטיבי שכזה - הרי שמצג זה הוא מצג אינהרנטי לטיב המוצר שהיא מתיימרת למכור, וכמפורט בהרחבה לעיל.

30. מכל מקום, כדי לעמוד על מהות המוצר שהנתבעת הציגה לקוראיה במשך שנים אין צורך להרחיק לכת. גם כיום, לאחר הפרסומים אשר לחלקם נתייחס להלן, הבהיר עורך העיתון, מר רון ירון, מהו המוצר שהנתבעת לטענתה מוכרת לציבור, וזאת בדוא"ל שנשלח לכל עובדי העיתון (ביום 8.1.2017):

"כל מה שמתפרסם בידיעות אחרונות עומד בכללים עיתונאיים - ונובע משיקולים מקצועיים. כך היה תמיד וכך יהיה גם בעתיד".

העתק צילומי של הדוא"ל מצ"ב כנספת ג'.

גם בכיר הכתבים של ידיעות אחרונות, חתן פרס ישראל, מי שכותב בו כמעט שלושים שנה ב"משבצת" היוקרתית ביותר, מר נחום ברנע, כתב דברים דומים (ביום 11.1.2017), וטען כי גם "מו"ל לא יכול להבטיח לסרס את הכותבים בעיתונו - זה לא יקרה. לא בחיים האמיתיים".

31. היינו, הנתבעת, באמצעות בכירי וכתבי העיתון, מציגה לאורך השנים, ועד היום, את המוצר שהיא מוכרת, כמוצר שהתכנים החדשתיים בו אינם מושפעים משיקולים כלכליים של המו"ל, וכי סיקור החדשות בעיתון נובע מהפעלת שיקול דעת ענייני ביחס למציאות כפי שכתבי ועורכי העיתון רואים אותה. מצגים קונקרטיים אלה עלו בקנה אחד עם העובדה שמהות המוצר שהנתבעת מוכרת **מחייבת**, כי התכנים החדשתיים שבו לא יושפעו משיקולים כלכליים, כמפורט בהרחבה בפרק ב' לעיל.

32. אולם, לפני מספר ימים התברר, כאמור, כי היה זה מצג שווא, וכי הנתבעת מכרה לציבור, במשך שנים, מוצר אחר. בניגוד למצג לפיו הנתבעת מעבירה לקוראיה את המציאות באופן נטול פניות, נדהם הציבור לגלות כי ייצוג המציאות בעמודי העיתון עוות במתכוון בשל שיקולים בלתי ענייניים.

33. ביום 10.1.2017 פורסם מקטע משיחה שנערכה בין מוזס לבין נתניהו. הקדמנו ואמרנו, כי אין בדברים כדי ללמד בהכרח על אשר הוסכם בין השניים. ברור אף, כי מדובר במקטע קטן אשר יכול ואינו משקף את מלוא השיחה. ואולם, די בכך כדי ללמד על אשר עומד **באמת** מאחורי המוצר "ידיעות אחרונות".

בשיחות אלה צוטט מוזס כמי שאמר לנתניהו "אם אני ואתה נסכים על חוק, **אני אעשה כל מה שאני יכול כדי שתהיה פה כמה זמן שתרצה. אני מסתכל לך בעיניים ואומר לך את זה בצורה הברורה ביותר**".

ההקשר המלא של הדברים ידוע גם הוא. הימים היו הימים בהם עמדה על הפרק חקיקת חוק שנועד לאסור על הפצת עיתונים בחינם. לנתבעת, מטבע הדברים, היה אינטרס כלכלי מובהק כי החוק ייחקק, שכן הוא צפוי היה לפגוע בעיתון ישראל היו" אשר מתחרה בה, ונלחם נגדה על רווחי הפרסום.

עוד פורסם באותו היום על-ידי עיתונאי הארץ, מר גידי וייץ, כי מוזס הציע לנתניהו לבחור כמה עיתונאים מטעמו, ומוזס הבטיח להעסיק אותם בכלי התקשורת של הנתבעת באופן מיידי.

בסמוך לאחר מכן, ביום 11.1.2017, פורסמה כתבה שבה הופיעו ציטוטים נוספים מתוך השיחה שהוקלטה בין מוזס לבין נתניהו, לפיה "על פי מקורבים למעורבים בפרשה, **מוזס הסביר לנתניהו את ההתקפות עליו מצד כלי התקשורת שברשותו בכך שהוא לא יכול לשבת בשקט כאשר ראש הממשלה תובע להשמיד מפעל חיים משפחתי**". במילים אחרות, מוזס הודה בפני נתניהו כי הוא הנהיג בעיתון **מדיניות סיקור שלא מושפעת רק משיקולים עיתונאיים, אלא גם משיקולים אישיים וכלכליים שלו**.

הפרסומים הנוספים רק העצימו את המסקנה שעולה מדברים אלה של מוזס. כך, ביום 13.1.2017 פרסם העיתונאי, מר גיא פלג, בערוץ 2 קטעים נוספים מתמלילי השיחות מהם עולה שוב כי בתמורה להגבלת הפצתו של עיתון ישראל היום הבטיח מוזס לנתניהו סיקור אוהד.

מכלול הדברים מלמד, כי הנתבעת, המוציאה לאור של העיתון ידיעות אחרונות, אינה נוהגת באופן ענייני ביחס למושאי ונושאי הסיקור של העיתון. לנתבעת אין קושי בהעסקת עיתונאים "מטעם", לנתבעת אין בעיה ליזום סיקור חיובי, או שלילי, של פוליטיקאי - ובמקרה הזה, של ראש הממשלה - רק כדי למקסם את האינטרס הכלכלי שלה, **וכי הנתבעת נהגה כך במשך שנים רק בשל אינטרסים כלכליים**.

העתק הפרסומים הרלבנטיים מצ"ב **כנספח ד'**.

34. משנסדק הסדק במעטה האובייקטיביות והענייניות, התפרסמו נתונים נוספים שמלמדים על האופן בו מתנהל העיתון, ועל העובדה כי המפורסם בו מנוגד לאתיקה עיתונאית בסיסית.

35. ביום 11.1.2017 פרסם ח"כ מיקי רוזנטל רשומה באתר פייסבוק. ח"כ רוזנטל כיהן בעבר כסגן העורך בעיתון ידיעות אחרונות, ומטבע הדברים יש לתת לדברים שפרסם בשמו משקל ניכר. וכך הוא כתב:

"תגידו 'רגע, רגע, מיקי, אתה עבדת שנים רבות בעתון הזה והתפרנסת מנוני מוזס, אתה רוצה להגיד ש'ידיעות' מחסל חשבונות באמצעות מערכת העיתון?"

התשובה לצערי היא כן. זה לא קרה בתקופות שאני הייתי אחראי על עמודי החדשות של העיתון (פרשתי לפני שנים רבות), נדיר שהשתמשו בשער העיתון שערכתי באופן בלתי ענייני (אפרט בפוסט נפרד), אבל זה מתרחש בשנים האחרונות מאז נוני השתלט לחלוטין על העיתון.

ואני יודע את זה גם מניסיון אישי. בעת צילומי "שיטת השקשוקה" ניסחתי משפחת עופר לטנף עלי. עורך דינה, שהיה בקשר גם עם נוני מוזס, העביר למו"ל של "ידיעות אחרונות" פסק דין ישן שבו שופטת הזכירה אותי וביקרה את התנהגותי. מאחר ולא הייתי צד למשפט ההוא, פניתי לנציב תלונות הציבור על השופטים, שקבע שהשופטת טעתה. זה לא עזר לי. ההשמצה פורסמה ובענק, נוני סירב לתקן את הפרסום השגוי והמגמתי למרות שהעובדות המלאות הובאו בפניו והיו ידועות לו.

הפרסום הנבזי היה נקמה גרידא. ההתנהלות של "ידיעות אחרונות" (גניזת תחקירים, קידום אינטרסים כלכליים של העיתון) היו חלק אינטגרלי ממה שנחשף ב"שיטת השקשוקה". נוני לא אהב את הסרט. נוני התנקם. נוני ניצל את עיתונו לחיסול חשבונות אישי, שקרי. וזה לא המקרה היחיד שאני מכיר, אבל אני לא הסיפור פה.

האם ברנע לא יודע שמשך עשרות שנים כל שרי התקשורת של מדינת ישראל (מלבד ביבי) זכו לסיקור אוהד ומלטף (בלי קשר ליכולתם), מפני שהחלטותיהם השפיעו על הרווח של קבוצת ידיעות אחרונות? הוא יודע.

האם ברנע לא יודע ש"ידיעות" ניסה לחסל את רביב דרוקר ב"תחקיר" שכולו גיבובי שקרים? האם ברנע לא יודע שבתקופה שבה העיתון עוד היה אימפריה, פוליטיקאים "הועלמו" מעמודיו מפני שפגעו באינטרסים הכלכליים של "המשפחה"? אני משער שהוא שמע על כך.

האם ברנע לא יודע שלצד "רשימות שחורות" של אישים ופוליטיקאים שמודרים באופן מכונן מדפי העיתון יש אחרים שזוכים לסיקור אוהד באופן קבוע מפני ששירתו את האינטרסים הכלכליים של העיתון?

האם ברנע לא יודע על הסיקור המוטה שקיבל בעיתון אהוד אולמרט? ברנע יודע. הוא מכיר את כל רשימת המיוחסים, גם אם מעולם לא קיבל פתק ישיר מנוני.

כרנע יודע ש"ידיעות" הוא עיתון של עורכים. חשוב מה כותבים העיתונאים, אבל שבעתיים חשוב מה עושים העורכים עם הידיעה. הם שקובעים מה לפרסם, איך ובאיזה צבע לצבוע את המציאות.

רגע, רגע, אני יודע שב"ישראל היום" קופצים עכשיו משמחה. אל תעלוז, מבחינת אתיקה עיתונאית ויושרה מקצועית אתם עושים דברים הרבה יותר גרועים מאלה שנעשים ב"ידיעות אחרונות".

העתק הרשומה מצ"ב כנספת ה'.

הדברים הם דברים קשים. גם כשקוראים אותם בפעם השלישית. מי שכיהן בתפקיד בכיר בעיתון מספר על "רשימות שחורות", ועל פוליטיקאים ש"הועלמו" רק בגלל שפגעו באינטרסים הכלכליים של העיתון. מנגד הוא מעיד על סיקור אוהד וחיובי של פוליטיקאים שמשרתים אינטרסים אלה.

מידע זה לא הוצג לקוראי העיתון, שבתמימותם סברו כי פוליטיקאי פלוני מסוקר שכן הוא עשה דבר חשוב (לחיוב או לשלילה, אין זה משנה כמובן). וכמובן שהם לא ידעו כי פוליטיקאי אלמוני עשה דבר אחר, שכן פעילותו לא סוקרה כלל - וזאת מן הטעם שפעילותו של אותו פוליטיקאי לא עלתה בקנה אחד עם האינטרס של העיתון והמוציא לאור; וגם אם אותו מעשה ראוי היה להיות מפורסם לפי סטנדרט עיתונאי סביר והגון.

36. מר אורי משגב, שעבד גם הוא בעיתון ידיעות אחרונות, העיד (בכתבה שכתב ביום 10.1.2017) על כתבות שהכין ולא פורסמו או כתבו שעברו צנזורה חריפה, וכן שורה ארוכה של אירועים שגרמו לו להבין כי "בממלכה של נוני מוזס אין ימין-שמאל או אידאולוגיה - רק אינטרסים, כסף ושליטה".

העתק הכתבה מצ"ב כנספת ו'.

37. גם העיתונאי מר מוטי גילת, אשר עבד בידיעות אחרונות 32 שנים, העיד בצורה גלויה וישירה:

"אני עבדתי בעיתון שמאז שנת 2000 התערב המו"ל שלו מוזס אישית בתחקירים רגישים וניסה לגנוז או לגדוע חלק מהם לטובת אנשי שורה וממון - זאת אף שידע שיש להם חשיבות ציבורית והם מניבים כסף רב..."

העתק הכתבה מצ"ב כנספת ז'.

38. הגילויים החדשים, והעובדה שעיתונאים אינם חוששים עוד להציג את הדברים בצורה גלויה, מבליטים ומעצימים פרסומים אחרים שהופיעו בעבר הקרוב.

דברים דומים לאלה שתיאר ח"כ רוזנטל צוינו לפני מספר חודשים, ביום 7.9.2016, במסגרת כתבה מקיפה של כתב התקשורת של העיתון דה מרקר, מר נתי טוקר. בשל הנסיבות המובנות מאליהן הם הובאו - רובם ככולם - בעילום שם אולם כיום הראיות החדשות מעניקות להם תוקף מוחשי. ת' עורכת באתר YNET ששייך גם הוא לנתבעת, והיא ציינה ביחס לנהוג אצל הנתבעת:

"זה היה סוד גלוי שיש רשימה שחורה. אבל זה קורה בכל העיתונים. גם ב'מעריב' זה קורה. מחללים את קדושת המקצוע. יש צנזורה כל הזמן, ויש איזשהו שלב שבו אתה מפסיק לשאול שאלות. אתה מבין שלמישהו מעליך יש את השיקולים שלו, ואין לו שום עניין לחשוף אותם בפניך".

ובכיר אחר באתר סיפר:

"ידענו שכל מי שהתנגד לחוק 'ישראל היום' היה אוטומטית ברשימה השחורה.. 'ידענו לפני זה כמובן שגם רמון מקבל הגנה, וכמובן שרון, אולמרט, ליברמן, וגם שר המשפטים דאז, דניאל פרידמן. אבל לפעמים קיבלנו הוראות מוזרות ולא הבנו מה הקשר שלהם ולמה נוני לא אוהב אותם".

העתק הכתבה מצ"ב בנספח ח'.

39. ד"ר דורון נבות, מבית הספר למדעי המדינה באוניברסיטת חיפה, חקר את היחסים שבין ידיעות אחרונות לבין נתניהו. נבות ידוע כמומחה לתחום השחיתות הציבורית, והנתונים שהעלה על הכתב, בכתבתו במגזין דה מרקר, הם בעלי משקל רב:

"תחילה נדמה היה ב'ידיעות אחרונות' ש'ישראל היום' אינו מסוכן במיוחד, אבל עם הזמן הערכה זו השתנתה. מבחינת מוזס ופוליטיקאים המקורבים לו, 'ישראל היום' החליש את הפלטפורמה שממנה ניזונו כולם - בין אם זו היתה מטרתו של החינמון ובין אם לאו. במהרה, הבעיה העיקרית מבחינתו של מוזס לא היתה רק העובדה ש'ישראל היום' תקף ללא הרף את יקירו אולמרט, ובמשתמע, קידם את נתניהו; הבעיה היתה ש'ישראל היום' שבר את מחירי הפרסום, עליהם קמה ונופלת התקשורת המסחרית, ובכלל זה קבוצת 'ידיעות אחרונות'. כך נהפכה היריבות בין נתניהו למוזס, שהחלה כיריבות אידאולוגית משולבת בהבדלי סגנון ומטרות פוליטיות, לקרב הישרדות פוליטית וכלכלית.

שרידותו של מוזס ומבנה הכוח שיצר סביב עצמו בהכרח היתה תלויה גם ביכולתו לפגוע בנתניהו - שכן נתניהו איים עליו במגוון דרכים: קדם כל על איכות המידע ש'ידיעות אחרונות' יכול היה להפיק מהמקורבים לו (לדוגמה, משמעון פרס בתור ראש ממשלה לעומת יו"ר אופוזיציה), אך גם על המבנה הכלכלי שתמך ב'ידיעות אחרונות' (כגון בנק הפועלים, שנהנה ממעמד כמעט מונופוליסטי והיה עלול להיפגע ממעבר לשוק תחרותי), על שוק הפרסום שעליו 'ידיעות אחרונות' נשען (המפרסמים הגדולים שנהנו מהריכוזיות), ועל הפוליטיקאים ש'ידיעות אחרונות' תמך בהם (אולמרט, למשל) - שהיו ציר שאין בלתו כדי לשמר את מבנה הכוח של מוזס.

ואמנם, מיד עם השבעת ממשלת נתניהו השנייה, יצא "ידיעות אחרונות" בביקורת נגדה. "גדולה עלינו", הכריזה הכותרת הראשית, שהודפסה על רקע צילום גדול במיוחד. כותרות הטורים על השער העבירה מסר דומה, בהם "בדיחה עצובה" וכן "הפקרת האוצר". במארכ 2010, במלאת שנה לממשלת נתניהו השנייה, פרסם "ידיעות אחרונות" פרויקט מיוחד בשם "שנת נתניהו": "שנת המריחה" כתב ברנע, ואילו סימה קדמון כתבה על "שנה של דאגה עמוקה, של מועקה, של חששות כבדים, של חוסר ודאות, של תקווה שהולכת ומתפוגגת". לצד זאת, אנשים שהיו מקורבים מאוד למוזס ונהנו מתמיכתו, בהם חיים רמון, פעלו במישרין נגד "ישראל היום". כך לדוגמה, במארכ 2010 פעל רמון, שכיהן כשר אך לא כחבר כנסת, לקידום הצעת חוק שנועדה לאסור מכירת מוצרים במחיר הנמוך בשיעור של 50% או יותר מעלות הייצור של המוצר או עלות אספקתו של השירות. במקביל לכך, המשיך עיתונו של מוזס לתמוך בפוליטיקאים מושחתים ובטייקונים גם כאשר קלונם החל להיחשף, בהם אולמרט, והגביר את עוצמת הביקורת על עוד אויב חדש-ישן: מערכת אכיפת החוק.

....

אין זה מפתיע שבסוף 2014, ערב הבחירות לכנסת ה-20, המאבק בין מוזס לנתניהו נהפך לחריף ומר מאי פעם. למעשה, אחת הסיבות להקדמת הבחירות היתה ככל הנראה ניסיונות של חברי כנסת שקשורים ל"ידיעות אחרונות", או לפחות נהנים מתמיכתו, להביא לכך ש"ישראל היום" יפסיק להיות מחולק חיים – במלים אחרות, לסייע למוזס, ולפגוע באחד ממוקדי הכוח של נתניהו. במקביל, "ידיעות אחרונות" נתן במה נרחבת לפרסומים שליליים על רעיית ראש הממשלה, והעצים פרשיות שמהן עלה חשד להתנהגות בנוסח חצר ביזנטית בסביבתו של נתניהו.

...

ערב הבחירות גדל מאוד שיעור הכותרות הביקורתיות כלפי נתניהו שפורסמו בראש עמוד הבית של YNET. מתוך 57 כותרות ראשיות שפורסמו באתר בשבוע הבחירות, 32 כותרות הפנו חצי ביקורת אל נתניהו וממשלתו או התמקדו בקשיים החברתיים והכלכליים של אזרחי המדינה. רוב הכותרות האחרות הוקדשו להאדרת יריביו של נתניהו. "מסע הבחירות של YNET" כינה זאת אורן פריסקו באתר "העין השביעית", ואילו העיתונאי רביב דרוקר כתב בבלוג שלו כי "ידיעות אחרונות ו-YNET חצו כל גבול הגיוני", וכי הם "מסתכלים חודשים על המציאות הישראלית רק דרך משקפיים של 'מה יפגע בנתניהו'".

העתק הכתבה מצ"ב כנספח ט'.

40. הסיקור המוטה לטובת חיים רמון, בשל שיקולים אישיים, אליו התייחס ד"ר נבות הוזכר בהקשרים נוספים. גם כאן, אירועי הימים האחרונים הביאו עיתונאים "לצאת מהארון" ולהודות באירועי עבר. כך, למשל, מר איציק סבן, ששימש בעבר כתב משטרה של ידיעות אחרונות, פרסם ברשומה מטעמו ברשת הטוויטר כי בתקופה שבה עניינו של רמון סוקר בהרחבה (פרשת הנשיקה) מוזס דאג להתחיתם אותו על כתבה שסבן לא כתב כלל; זובר היה בכתבה שחשפה כי בין המתלוננת בפרשת רמון לבין מי שהיה ראש אגף החקירות, ניצב יוחנן דנינו, היה לכאורה קשר מוקדם עובר לתלונה. אולם, וכאמור, סבן מעיד כי לא הוא הביא את המידע, הוא אינו יודע מה מקורו, אולם מוזס דאג כי הכתבה תפורסם תחת שמו של סבן.

העתק הכתבה מצ"ב כנספח י'.

41. זו היתה גם תמצית הכתבה שפורסמה ביום 12.1.2017 בעיתון הארץ על-ידי לי ירון, יותם ברגר ואלמוג בן זכרי. בכתבתם צוין, כי הגם שהמגעים החשאיים והמוקלטים בין מו"ל ידיעות אחרונות נוני מוזס לבין ראש הממשלה, בנימין נתניהו, עוררו תדהמה בציבור הרחב, הרי ש"רבים ממי שהיו חלק מקבוצת ידיעות אחרונות מודים שלא הופתעו מדפוס הפעולה. פוליטיקאים, הם מספרים, זוכים ליחס חיובי או שלילי ממפעל החדשות המרכזי בהתאם לטיב יחסיהם עם המוציא לאור". ואכן, בכתבה מובאים ציטוטים מטעם עובדי העיתון אשר "מעידים כי מניעים זרים מכתבים את סדר היום החדשותי של המוצרים העיתונאיים של התאגיד כעניין שבשגרה". כך, למשל:

"א' הסביר ש"עניין האינטרסים של המו"ל היה קיים תמיד בידיעות. זה הביזנס שלו, וצריך להביא לו רווחים". לדבריו, ה"ביזנס" מתורגם לרשימת חברים ולרשימת יריבים, והסיקור בהתאם. "כל הזמן זה היה מתחלף, בלי שום סיבה נראית לעין. לא משהו שבא מהכתב, אלא שמבינים שזה משהו מערכתי". אף שאותן רשימות לא הועלו על הכתב, בחדרי החדשות הבינו היטב מי נמצא באיזו מהן. א': "אם אתה מספיק זמן שם, אתה יודע בעצמך מי מאנשי שלומנו ומי לא. כולם יודעים, כל מי שעושה במלאכה". עיתונאים המכירים את המערכת אינם מתקשים לנקוב בשמות המקורבים. "חיים רמון חבר, אריק שרון חבר", פירט א'. לדברי עיתונאית אחרת, "גדעון סער היה חזק, ליברמן, ועכשיו איילת שקד ובנט".

בכתבה מצויה התייחסות נוספת לאותה "רשימה שחורה" שהוזכרה לעיל:

"סיבה מרכזית להכנסת פוליטיקאים לרשימה השחורה, אמרו עיתונאים, היא קרבה לישראל היום. היריבות הזו, הדגישו, אינה אידיאולוגית אלא כלכלית גרידא. אחד מהם סיפר כי הלחץ במערכת לנוכח הופעת המתחרה גבר בהדרגה: "כשיצא ישראל היום בהתחלה לא התרגשו יותר מדי. כשיצאה מהדורת סוף השבוע היתה היסטריה רבתי, אווירת חירום. התחילו להשתלח בניבי ובשרה. זה כבר היה הזוי. לי, שאני לא פרו-ביבי, זה היה קשה, גרם לרחם עליו. זה לא ימין-שמאל, לא מעניין את נוני פינאי שטחים. הלכו לביבי על הראש, מתוך הנחה שאם הוא לא יהיה ראש ממשלה, אין סיבה להשאיר את ישראל היום". ד' מחזק את הדברים: "מי שחושב שידיעות אחרונות הוא עיתון שמונע משיקולים של שמאל או ימין טועה - הוא מונע משיקולים פרסונליים לגמרי.

ההעדפות שהכתיבו את אופי הסיקור ואת היקפו נגעו לפי עיתונאים בקבוצה לא רק לפוליטיקאים, אלא גם לבעלי הון. "המחאה החברתית זה המקרה הקלאסי", סיפר אחד מהם. "ברגע שהיא עברה מביבי לטייקונים, ידיעות השתיקו אותה, כאילו מישהו כיבה את האור. ידיעות ו- YNET היו מי שהובילו את המחאה, בסיקור מוגזם אפילו. אימצנו את המספרים המנופחים של המפגינים. אחרי שהשתנתה הגישה, אימצנו את המספרים של המשטרה". לדברי אותו עיתונאי, הסבירו לו אז ש"זה כבר פחות מעניין", אולם בכיר לשעבר דווקא תיאר הנחיות ברורות למדי: "כשניסיתי לברר מה קורה, אמרו לי מפורשות שהפסיקו לסקר, שיש הוראה. זה היה כל כך בוטה, המעבר מכותרות ראשיות לכותרות של שורה".

העתק הכתבה מצ"ב כנספח יא'.

42. דוגמא נוספת תימצא ברשומה שרשם מירון רפפורט בפייסבוק. רפפורט היה עורך בכיר בעיתון ידיעות אחרונות במשך שנים. לדבריו, נמסר לו על-ידי עורך העיתון דאז, מר משה ורדי, כי עליו להיות "רך" עם מי שכיחן אז כראש הממשלה, מר אריאל שרון. לדבריו, הוא לא הבין את המסר, ולמחרת היום הכתיר כתבה בכותרת לא מחמיאה "שרון לא אמר אמת". יום למחרת הוא פוטר מתפקידו.

העתק הרשומה מצ"ב כנספח יב'.

43. יתר על כן, מסת הפרסומים הביאה גם את מר נחום ברנע להודות, כי השפעה חיצונית על שיקולי העריכה בעיתון קיימת גם קיימת. כך, בטור השבועי שלו ביום 13.1.2017 נסוג בו ברנע מעמדתו המקורית, והוא הודה קבל עם ועולם, כי "החלטות עריכה מתקבלות בכל שעה, בכל יום, והן מושפעות מהתחושה שהעיתון נתון במאבק קיומי, מול אויבים מבחוץ או מבפנים. באויבים חייבים להילחם; לידידים חייבים לעזור. אני לא נחשפתי אף פעם ללחץ הזה, אבל עורכים וכתבים נחשפו לו".

לדברים שכתב ברנע יש כמובן משקל עצמאי שכן הוא מודה ומאשר כי החלטות עריכה מתקבלות תחת השפעה ותחת ההנחה "מי אויב" ו"מי ידיד" של העיתון. אך יש להם חשיבות נוספת שכן יש בהם משום ראייה חיצונית שמחזקת את העדויות האחרות, ויש בה כדי להעצים את המשקל שיש ליתן לכל אותן עדויות - אנונימיות וגלויות - על אודות אשר התרחש בידיעות אחרונות.

העתק הכתבה מצ"ב כנספח יג'.

44. ואכן, דבריו של ברנע - לפיהם הוא עצמו לא נחשף ללחץ הזה - קיבלו חיזוק משמעוטי מדברים שאמר מוזס עצמו בשיחתו עם נתניהו, אולם ממכלול הדברים התחדד והתבהר כי ברנע היה החריג, וכי להבדיל ממנו (ומכתבת נוספת - סימה קדמון), ביחס לכותבים ועורכים אחרים הודה מוזס כי יש לו השפעה על תכני החדשות, וכי הוא לא נמנע מלהפעיל אותה. כך, בקטעי שיחה נוספים שפורסמו על-ידי גיא פלג ביום 14.1.2017 פורסם, כי מוזס אמר לנתניהו כי הוא יכול לשבץ בעיתון כתבים מטעמו, וכי הוא מבין כי בתמורה לסיוע של נתניהו מול ישראל היום הוא "צריך לדאוג" שנתניהו יישאר ראש ממשלה. במסגרת שיח זה העיד מוזס על עצמו - "זה מקצוע לנווט תקשורת".

העתק הכתבה מצ"ב כנספח יד'.

45. המעגל נסגר. כפי שציין מר שוקי טאוסיג, עורך "העין השביעית", הידוע בהיותו אתר עצמאי, אשר מקדיש את כולו, ללא כוונות רווח, לביקורת על התקשורת בישראל - ההצעה כשלעצמה, שתועדה בשיחות, מלמדת על המציאות, ובעניין זה סופם של דברים תחילתם:

"אולי הכי חשוב: עסקה כזו [העסקה המדוברת בין מוזס לבין נתניהו] לא היתה יכולה להתקיים בכלי תקשורת שבו המערכות העיתונאיות נהנות מחופש עיתונאי ופועלות ללא הכתבות מצד בעלי הבית. אם עיתונאי "ידיעות אחרונות" היו עיתונאים עצמאים, הראויים לשמם, אי-אפשר היה למכור את הסיקור שלהם לראש הממשלה. אם עיתונאי "ישראל היום" היו עיתונאים עצמאיים, הראויים לשמם, אי-אפשר היה להנחית עליהם לצמצם את תפוצתם".

46. הנה כי כן, קיימות ראיות רבות אשר מוכיחות לכאורה כי בניגוד למצג שהוצג לקוראיו - העיתון ידיעות אחרונות נערך ביום יום משיקולים בלתי ענייניים, ולמצער ביחס לחלקים מרכזיים בעיתון.

47. בהקשר זה נקדים ונציין, כי מטבע הדברים ראיות על שיקולי עריכה בלתי ענייניים הן ממצא נדיר, והדברים ברורים: מדובר בהוראות שניתנות בעל-פה, שלא בצורה גלויה, כאשר הן עשויות להיות מוסוות בשיקולים ענייניים. על רקע זה, כמות הראיות שהצטברה - ואשר הולכת ומצטברת - היא כבדת משקל. טענות שהנתבעת תשמיע בוודאי על אודות משקל הראיות - יש לדחות. בנסיבות העניין מדובר במסה ראייתית שלא ניתן להתעלם ממנה, והיא מגבשת את הנדרש מבחינת הדין והפסיקה. לא בכדי די היה בפרסומים אלה כדי שגם נשיאת מועצת העיתונות, כבי השופטת בדימו' דורנר, תקרא ליועץ המשפטי לממשלה לפרסם את הקלטות השיחות במלואן שכן כבר על פני הדברים, מה שפורסם "נראה רע מאוד" ומזוויית הראיה של העיתונות יש בו "היבט ציבורי מהמדרגה הראשונה".

ד. עילות התביעה

48. הדרך שהביאה אותנו עד פרק זה היתה ארוכה, אך דומה שמכאן היא תקצר עד מאוד.

49. התובע הנו אזרח ישראלי בן 38, בעל תאר שני מאוניברסיטת חיפה. במשך שנים עבד התובע במשרד החוץ, בין היתר במרכז למחקר מדיני, ובשנה האחרונה הוא החל לעבוד בחברה פרטית. במשך למעלה משבע שנים נהג התובע, כמו אנשים רבים, לרכוש את העיתון ידיעות אחרונות, אותו מוכרת הנתבעת, כדי להתעדכן בנעשה בארץ ובעולם וכדי לקבל מידע חדשותי שוטף.

50. כאמור לעיל, התובע רכש את העיתון תוך שהוא מסתמך על ההנחה, כי הנתבעת מקפידה על סטנדרטים עיתונאיים וכי החדשות שמופיעות בו מוגשות לו בשל שיקולים ענייניים וללא השפעות מסחריות-אישיות של הנתבעת או של מי מבעלי מניותיה. באופן טבעי, תודעתו של התובע התגבשה, לאורך השנים, בין היתר על בסיס החדשות שקרא בעיתון. התובע לא ידע כי תוכן העיתון נובע מתוך עידוד או השראה, חיובים או שליליים, של הנתבעת ובשל שיקולים בלתי ענייניים.

בחקשר זה חשוב להזכיר כי חובתה של הנתבעת, כאמור, היא לא רק למסור מידע אמיתי לקוראים אלא למסור להם את כל המידע האמיתי והרלבנטי (בכפוף למגבלת מקום ושיקולי עריכה, כמובן).

51. על רקע זה, וכפי שעולה מן האמור לעיל, במקרה דנא מתקיימת בהפרה ברורה של חוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981, ובכלל זאת איסור הטעיה הן ביחס לטיב ומהות המוצר והן ביחס לעידוד או ההשראה שניתנו לייצור המוצר, בהתאם לטעיפים 2 ו-4 לחוק.

יודגש בהקשר זה, כי עוולת ההטעיה אינה תוצאתית, כי אם התנהגותית, וכי גם אם לא תוכח הטעיה בפועל של התובע, עדיין מתקיימים כל יסודות העילה (רע"א 2837/98 ארז נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (פורסם בנבו):

"הטעיה היא הצהרה כוזבת. ההטעיה נוצרת כאשר קיים פער בין הדברים הנאמרים (או המוסתרים) לבין המציאות. הטעיה יכולה ללוש שתי צורות: האחת, הטעיה במעשה על דרך של מצג שווא הכולל פרטים שאינם תואמים את המציאות; השנייה, הטעיה במחזל, קרי: אי-גילוי פרטים מקום שיש חובה לגלותם ... ודוק: אין דין עילת ההטעיה לפי דיני החוזים כדינו של איסור ההטעיה על-פי חוק הגנת הצרכן. בעוד שבדיני החוזים על-מנת שתתגבש עילת ההטעיה נדרש כי הצד הטוען להטעיה אכן טעה ובשל טעותו זו התקשר בחוזה (ראו סעיף 15 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973), הרי שהאיסור מכוח חוק הגנת הצרכן רחב יותר והוא חל על כל "דבר... העלול להטעות צרכן" ... גם אם הלה לא הוטעה בפועל (ראו: סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן וכן ע"א 1304/91 טפחות - בנק משכנתאות לישראל בע"מ נ' ליפרט, בעמ' 326).

52. ועוד יודגש, הגם שהתביעה דנא היא צרכנית במהותה לא ניתן להימנע מהחשיבות הציבורית הכללית שגלומה בה, שכן ההטעיה של הנתבעת את התובע אינה נוגעת רק לאובדן ממון שלו, אלא להשחתה בוטה וקשה של אושיות הדמוקרטיה הישראלית אשר משחר כינונה התבססה גם על עיתונות חופשית, הגונה וביקורתית, עיתונות שמאפשרת לציבור הרחב לגבש את דעתו באופן ענייני.

משכך, התנהלותה של הנתבעת פגעה בצורה מובהקת גם באוטונומיה של ציבור הקוראים, ובהם התובע, ביכולתו לגבש את עמדתו בצורה מושכלת ועל בסיס מידע אמין ואובייקטיבי שמועבר אליו.

בעניין זה נזכיר, כי כפי שפסק בע"א 8037/06 שי ברזילי נ' פריניר (הדס 1987) בע"מ (פס"ד מיום 4.9.2014) (בפסקה 54):

"כשמדובר בתובענה צרכנית בגין פגיעה באוטונומיה של הצרכן בעקבות הטעיה, או הפרת חובת גילוי מצד העוסק - עילת התביעה נוצרת, כאמור לעיל, עם רכישתו של המוצר, שלא מדעת, בתקופה שלגביה היתה הטעיה, ועם עשיית השימוש במוצר, בניגוד לאמונתיו, או להשקפת עולמו של הצרכן, בעקבות הטעיה. במקרים מסוג זה, זכאי להיכלל בגדרי הקבוצה, לגישתי, כל מי שעילת התביעה שלו נוצרה עד למועד הגשת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, כאמור, וזאת גם נזקו יתגבש במועד מאוחר יותר (לאחר חשיפת דבר ההטעיה בעקבות אישור התובענה, למשל).

53. ונוסיף ונדגיש בהקשר זה: מטבע הדברים, ובין היתר בשל קשיים ראייתיים, לא כל חריגה מסטנדרטים עיתונאיים תקים עילה מכוח חוק הגנת הצרכן או מכוח דבר חקיקה אחר, והתובע אינו תובע לצייר בתביעתו עולם אידיאלי ומושלם, נטול כל פגם. התובע נכון להכיר בכך שנדרש "עומק" מסוים להפרת, על מנת שתגבש עילה ברת תביעה בגינה.

ניתן לומר, אפוא, כי ככל שהתערבות בשיקולים העיתונאיים גדולה יותר; ככל שהיא שיטתית יותר; ככל שהתערבות זו נובעת משיקולים כלכליים-מסחריים מובהקים יותר; ככל שהתערבות זו פוגעת באיכות הדיווחים ו/או ככל שהיא מציפה או מעלימה דיווחים; ככל שהתערבות זו משנה את פניו של העיתון מוצר עיתונאי למוצר שאינו ראוי להתקרא עוד עיתון - הרי שמתגבשת עילת תביעה.

כעולה מן הראיות, במקרה דנא מדובר בהפרה שיטתית ומתמשכת של הנתבעת את חובתה העיתונאית, בשל שיקולים כלכליים, התערבות שהביאה להשפעה ניכרת על איכות הדיווחים העיתונאיים, התערבות שבגינה לא ראוי היה ידיעות אחרונות להתקרא עיתון.

54. אותן עובדות אשר פורטו לעיל מקימות גם עילת תביעה חוזית, הן ביחס לשלב הטרום הסכמי (טעות והטעה בכריתת הסכם), והן ביחס לשלב ההסכמי (הפרת הסכם או קיומו בחוסר תום לב), והכל בהתאם להוראת חוק החוזים (חלק כללי), תש"יג-1973 וחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970.

55. מעשיה של הנתבעת מהווים גם רשלנות לפי פקודת הנוזקין (נוסח חדש).

56. מעשיה של הנתבעת מהווים אף הפרה של חובה חקוקה, לפי פקודת הנוזקין (נוסח חדש), ובכלל זה הפרת דיני ההגבלים העסקיים.

57. כמו כן, עשתה הנתבעת עושר ולא במשפט על חשבונו של התובע, כמו-גם של יתר הקוראים, באשר היא גבתה מהם תשלום עבור מוצר שאינו עומד בסטנדרטים עיתונאיים מקובלים. גם מטעם זה חייבת הנתבעת בהשבה, מכוח הוראות חוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979.

58. בכך התגבשו עילות התביעה האישית של התובע כלפי הנתבעת.

ה. הנזק שנגרם לתובע וליתר חברי הקבוצה

59. את כימות הנזק יש לעשות מתוך מבט כפול. ראשית, ביחס לנזק הממוני.

כאמור לעיל, הנתבעת מכרה לתובע מוצר שונה מזה שהיא הציגה בפניו, ולכן היא חייבת להשיב לו את סכום הכסף אותו הוא הוציא בנין רכישת המוצר, לאורך השנים.

מטבע הדברים, בשל אופיו של המוצר, היותו מוצר מתכלה ונרכש באופן עקבי, במקומות שונות, לא ניתן לשחזר במדויק את ההוצאה שהוציא התובע על רכישת העיתון ועל כן נעשה זאת על דרך הצמצום.

את הנזק של התובע יש להעריך בהתאם לעלות ממוצעת של רכישת עיתון (12 ש"ח), ולפי רכישה במשך 48 שבועות בשנה, במשך 7 שנים.

מסכום זה (4,032 ש"ח) הפחית התובע 50% אשר משקפים, למען הזהירות, את הפעמים בהם לא רכש עיתון ו/או קיבל לידיו את העיתון ללא עלות (בשל מבצע כזה או אחר ברשתות השיווק או תחנות הדלק).

אשר על כן ולצורך התביעה דנא מועמד נזקו של התובע על סך של 2,000 ש"ח.

60. נזק נוסף - וחשוב לא פחות - הוא הנזק הבלתי ממוני, שכן הנתבעת השפיעה על תודעתו והלך רוחו באופן מטעה ובלתי הגון במשך שנים. מטבע הדברים, מדובר בנזק קשה לכימות, ולכן, למען הנוחות נכמת את הנזק בהתאם לנזק הממוני הפשוט - עלות העיתון.

61. בכל הנוגע לנזקה של הקבוצה כולה, וכאמור לעיל, אין בידי התובע נתונים מדויקים בקשר לגודלה של הקבוצה ואלה נמצאים בידי הנתבעת. מכל מקום, בשלב זה יוערך הנזק הכולל של הקבוצה לפי כמות מצומצמת ביותר של 100,000 איש, ובהתאמה לנזק שנגרם בגין רכישת עיתון רק בימי שישי, במשך שבע שנים, ותוך הפחתת כ- 50% מכמות הרכישות: 200,000,000 ש.

62. מדובר בהערכה שמרנית ומצומצמת, והתובע שומר על זכותו לעדכן את סכום התביעה הייצוגית בהתאם לנתונים שיימסרו במהלך בירור התביעה.

1. הסעדים הנתבעים

63. אשר לסעדים הנתבעים, ובהתאם לאמור לעיל, אלה הם:

- א) פיצוי כספי לחברי הקבוצה.
- ב) סעד הצהרתי ולפיו הנתבעת נהגה שלא כדין.
- ג) צו עשה המורה לנתבעת לתדול מלהפר את הוראות הדין.
- ד) כל סעד אחר, לטובת הקבוצה, חלקה, או למען הציבור כולו, אשר בית המשפט הנכבד ימצא לנכון לתתו.

2. סיכום

- 64. לבית המשפט הנכבד הסמכות המקומית והעניינית לדון בתביעה.
- 65. על רקע כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את התביעה, וליתן לתובע וליתר חברי הקבוצה את הסעדים המפורטים לעיל.

עודד גזית, עו"ד

אלירס בקל, עו"ד

גזית-בקל, עורכי דין
באי-כוח התובע